

Dejme to dohromady

seminář III , téma : Sociální podnikání

seminář IV. , téma : Zaměstnávání osob postižených sociální exkluzí

Mühlbach

1.12.2011

Třetí a čtvrtý seminář projektu Dejme to dohromady proběhl 1.12.2011 v Mühlbachu. Tématem těchto seminářů bylo Zaměstnávání osob postižených sociální exkluzí. Semináře se zúčastnilo 21 posluchačů.

Program:

1. Pracovní platforma v Rakousku
2. Úřad práce České republiky, krajská pobočka v Brně, kontaktní místo Znojmo
3. Denní stacionář a internátní zařízení
4. Iniciativa pro hospodářství a zaměstnanost
5. Sociální podnikání
6. Sociálně terapeutické dílny sdružení Práh
7. Sociální rehabilitace
8. ANNO JMK
9. Diskuse

ad 1. Pracovní (integrační) platforma v Rakousku, Josef Mukstadt

Dolnorakouské úřady práce (Arbeitsmarktservice = AMS = Arbeitsamt) mají kořeny v 70. letech. Okres Hollabrun, AMS spolupracuje s neziskovými organizacemi, sociálními partnery, veřejnými institucemi již velmi dlouhou dobu.

Cíle:

- integrace lidí s postižením na trh práce a celá řada dalších problémů
- spolupráce s jinými institucemi, pořádání informačních akcí pro zájemce o práci i zaměstnavatele, snaha ukázat jejich podmínky a možnosti
- konkrétní forma podpory
- práce s veřejností, posilování povědomí o nevhodné stigmatizaci postižených, pořádání exkurzí do podniků, kde pracují postižení

Aktivty:

- AMS aktivně vyhledává a kontaktuje zaměstnavatele (AMS), - aby firmy už zaměstnávající postižené byly informovány o svých možnostech a výhodách, také vyhledávání nových pracovních míst pro postižené
- příprava postiženého na konkrétní práci a situace
- příprava všech podkladů, smluv – šetří práci firmě
- úzký kontakt s firmami, znalost prostředí a nabízené práce

V okrese existuje 1 600 pracovníků s postižením, o které se zatím AMS postaral. Vedení vyznamenává podniky, které vynikají ve spolupráci. Probíhá také podpora mladých lidí na cestě ze školy do zaměstnání, aby u nich nevznikla prodleva

ad 2. Úřad práce České republiky, krajská pobočka v Brně, kontaktní místo Znojmo, Emil Čopf

Od dubna 2011 je možnost pro Čechy pracovat v Rakousku bez pracovního povolení. Pracovní úřady v každém okresním městě, právní subjekty (77), od dubna 2011 nová struktura – jediný úřad práce, právní subjekt, v Praze, ostatní pobočky tohoto ÚP v krajích, další členění na kontaktní pracoviště.

Byl vydán nový zákon – pracovním úřadům připadne i od 1. 1. i sociální oblast (např. příspěvky na kompetenční pomůcky, poskytování příspěvků v hmotné nouzi...) -> rozšíření agendy a větší počet zaměstnanců -> přebírají z měst

ÚP u nás jsou řízeny státem na rozdíl od úřadů práce v Rakousku, které jsou řízeny komorou zaměstnanců, hospodářskou komorou a státem.

Okres Znojmo podporuje zdravotně postižené systémem výhod pro zaměstnavatele, ale nespolupracují s neziskovými organizacemi. Pokud jakýkoliv zaměstnavatel zaměstná postiženého, může dostat finanční podporu z ÚP. Pokud má zaměstnavatel se zřízením pracovního místa pro postiženého nějaké náklady, na jednoho člověka a jedno místo může získat až 100 000 Kč. Pokud je místo zachováno dva roky, nemusí zaměstnavatel ÚP nic splácet. Pokud je zaměstnáno nad 20 lidí s postižením, dostává firma příspěvky na mzdy. Firma s více jak 60 % postižených zaměstnanců může dostat status chráněné dílny, kde se přispívá na provoz. To se však netýká se lidí nevidovaným na ÚP.

ad 3. Denní stacionář a internátní zařízení, Hans Hahsler

V 70. letech byl založen aktivisty spolek, který hledal využití pro opuštěný farní dvůr – např. vědecké, archivní... účely. Po diskusi postaven dům pro lidi se zvláštními potřebami, v okolí žilo na 50 postižených osob. Zúčastnilo se 9 obcí, stavební náklady 15 000 000 schilling; financováno obcemi, sbírkami...

ad 4. Iniciativa pro hospodářství a zaměstnanost, Werner Pitel

Roku 1997 se rozjel obecně prospěšný projekt pro zaměstnanost, který měl pomoci integraci postižených na trh práce. Šlo o rozlišení mentálního / tělesného postižení podle stupnice. Tento projekt byl určen také pro dlouhodobě nezaměstnané a je k nalezení na www.transjob.at.

Klienti se mohou účastnit maximálně 1 rok, během kterého se mají přizpůsobit a připravit na zaměstnání. Asistenti, kteří klientům pomáhají, jsou odborníci, klienti se učí při práci k výkonu povolání. Sociální pracovníci pomáhají lidem starat se o sociální záležitosti a přizpůsobení se pro běžný život (dluhy, bydlení, starost o děti, staré rodiče, zdravotní stav -> člověk si uvědomí svůj zdravotní stav a je ochoten přijmout pomoc...). Dále je prováděna zpětná vazba, jestli se klienti udrželi v pracovním procesu (kontroly po dvou měsících, po roce...). Projekt je zaměřen také na mládež, která potřebuje pomoc při vzdělávání – např. lidé ze zvláštních škol, kteří se potřebují doplnit deficit ze školního vzdělání

V Rakousku je zaveden jiný systém učňovského vzdělávání – pár týdnů v roce jsou učni ve škole, jinak čas tráví a učí se u firem; pokud nenajde místo u firmy, pomůže právě projekt transjob. Transjob není v hospodářské konkurenci s podniky, takže může pracovat s deficitem a tím se soustředit na vzdělávání (i pravopis nebo matematika), na konci odborná zkouška a výuční list

ad 5. Sociální podnikání, Michal Zháněl

Sociální podnikání se neliší od normálního podnikání, jen zisk se přerozděluje zpět. Britské standardy – 50 % obratu musí být generováno vlastními službami nebo produkty, 25 % ze zaměstnanců by měli být znevýhodnění. Příkladem může být restaurace Blindekuh ve Švýcarsku – nevidomí číšníci, místnosti, kde se stoluje, jsou v kompletní tmě → handicap převeden ve výhodu, poměrně dobré zisky → otevírání dalších restaurací.

Nejčastější chyby sociálních podniků v ČR:

- 55 % vstoupilo do podnikání s malým kapitálem
- 45 % neexistence ukazatelů výkonnosti
- 45 % spoléhání na cizí finance – v době, kdy přestaly téct, podniky zanikly
- 45 % rozdělení odpovědnosti a kompetencí – žádoucí je hromadné vedení, které se ale ukázalo jako nereálné, takže následoval přechod na jednoho šéfa

V ČR neexistuje právní norma pro sociální podnik, užívají se předpisy pro s.r.o., družstvo, o.s... - žádné z těchto zřízení není ideální, každé má své výhody i nevýhody

Právní úprava na Slovensku – sociální podnikání je definováno v zákoně o zaměstnanosti

- 30 % ze zaměstnanců musí být znevýhodněných na trhu práce
- sociální cíl
- rok 2010 – vzniklo 68 subjektů a 1289 nových pracovních míst
- podpora plyne podnikům jen jeden rok, takže upřednostňují pracovníky s větší schopností a potenciálem se rychle zaškolit – část znevýhodněných tak zcela ztrácí možnost

Návrh řešení v ČR: samostatný právní předpis

- záruka státu → zvýšení dostupnosti úvěrů
- zvýšení hranice pro odvod DPH pro tyto podniky
- podobná úprava jako na Slovensku + poučit se z chyb
- → asi neprosaditelné

ad 6. Sociálně terapeutické dílny sdružení Práh, Marie Mlátilíková Křištofová

Forma sociální služby:

- café Práh – obsluhují zde klienti
- Trojlístek – klienti pracují na recepci nebo v šicí dílně,
- Bazalka – dílna na základní manuální činnosti

Cílová skupina – duševní onemocnění (psychotické poruchy – paranoidní schizofrenie; afektivní poruchy – manie, deprese...). Klienti musí být z Brna nebo s dojezdností do dílny max 60 minut, sdružení totiž úzce spolupracuje s rodinou a ambulantními psychiatry, a musí být ve věku 18 – 64 let.

Rehabilitační místa – pro klienty, kteří vstupují do dílny, za odvedenou práci nemají mzdu, zaučují se, aktivizují se, intenzivně s nimi spolupracují soc. pracovníci

Pracovně-rehabilitační místa – klienti musí plnit docházku do dílny (min 10 hod týdně), je uzavírána smlouva o poskytnutí služby a pracovní smlouva, za práci klient dostává mzdu, zároveň probíhá terapie

Při vstupu do dílny je s klientem vypracován rehabilitační plán. Při postupu do kavárny si musí klient stanovit dlouhodobý cíl (např.: do dvou let budu pracovat jako skladník); zjišťuje se, proč není schopen splnit stanovený cíl hned, kdy bude schopen. Pracuje se s každou překážkou – stanoví se zvláštní plán, kdy bude odstraněna nebo potlačena.

Protikrizové plánování je takové plánování, které by mělo zamezit tomu, aby znova nepropukla nemoc. Probíhají také skupinové nácviky sociálních dovedností – zvládání stresu,

zvýšení sebevědomí, nacvičení komunikace, nácvik chování na trhu práce, pracovně-právní záležitosti.

Nejčastější problémy dílen (protože není jednotný výklad zákona) jsou:

- Přijímání lidí bez invalidního důchodu (dílny jsou určeny pro lidi neuplatitelné na trhu práce). Jejich klienti nemají invalidní důchod ne proto, že by na něj nedosáhli, ale protože si neuvědomují rozsah své nemoci, nebo nechtějí mít nálepkou invalidy. – Pro dílny to znamená finanční zátěž, protože na tyto lidi nedostávají dotace.
- Neměly by být uzavírány pracovní smlouvy, takže by klienti pracovali zdarma → dilema, jak to udělat, aby mohli klienti dostávat odměnu.

ad 7. Sociální rehabilitace, Miroslav Hájek a Tereza Freyová

Roku 2004 vzniká o. s. Agapo vzniká jako odnož organizace Práh. Cíle jsou:

- přístup k nezaměstnanému a nezaměstnavatelnému občanu
- neproduktivní položka v naší ekonomice
- prosazování občanského přístupu v duchu ústavy, občan má právo uplatnit svůj potenciál na trhu práce, musí mu být vytvořen prostor, který se naskytá formou soc. podnikání
- klientem se stává každý nezaměstnaný (nejen zdravotně postižený, ale také zájemci o služby řešící komplex sociálních problémů v rámci rodiny a uplatnění na trhu) -> absolventi základních a středních škol, všichni sociálně vyloučení, kteří hledají práci
- 3 modely:
  - podporované zaměstnávání (anamnéza a plán dalšího postupu, zkvalitňování potenciálu) – uplatnění u privátních firem
  - tranzitní program – studenti posledních ročníků škol, příprava na zaměstnání už se studentem
  - Jobs club – týmová práce s nezaměstnanými, program 4x do roka, trénink, právní poradna, psychotesty...

Partnery jsou privátní firmy:

- zaměstnávání těchto lidí není charita, ale přirozená věc
- obchodní snídane – 1x za 14 dní; navazování kontaktů, uvádění tohoto přístupu na světlo
- potřeba komunikovat s širokou veřejností v Brně, na ÚP v Brně nevěle zaměstnávat invalidy
- média -> povzbuzení diskuse
- soutěž o nejlepší filmový spot

ad 8. ANNO JMK, Vladimír Michal

Přednáška se týkala tříletého projektu Tessea, který byl ukončen 30. 11. 2011.

- účast: s r.o., církevní společnosti a o.p.s., osvč, o.s. a jedno družstvo
- otevřena různá zařízení: prádelna, cukrárna, hotel... po celé ČR
- 2x za rok se podnik navštívil – kontrola
- také poradenská činnost
- problémy
  - polovina projektů neprošla pro špatný podnikatelský záměr
  - udržitelnost – nemožné žít jen z dotací, tzv. „vlídné podnikání“
  - daňové podmínky – vysoké daně, rovné podmínky pro všechny podniky, i pro tyto

Protože projekt skončil, vznikla nová společnost www.p-p-p.cz (People Planet Profit) – podány nové projekty, schválení během dvou týdnů

ad 9. Diskuse

Jak je to s lidmi sezónně pracujícími?

Přes zimu jsou evidováni jako nezaměstnaní (Rakousko má nějaký systém podpory pro sezónně pracující). Když český občan pracuje v Rakousku, musí probíhat komunikace mezi rakouským podnikem a ÚP, aby bylo možné spočítat podporu.

